

FRIHET OG DANNELSE: EN INNFLYTELSES- TEORETISK STUDIE AV WILHELM VON HUMBOLDTS BETYDNING FOR JOHN STUART MILL

Ole Martin Moen

Hva handler masteroppgaven om?

Min masteroppgave i idéhistorie handler om et sitat. Sitatet lyder «The grand, leading principle towards which every argument in these pages converges, is the absolute and essential importance of human development in its richest diversity». Dette sitatet er et oversatt utdrag fra Wilhelm von Humboldts ungdomsverk *Ideen zu einem Versuch, die Grenzen der Wirksamkeit des Staats zu bestimmen* (1793), og ble valgt av John Stuart Mill som epigraf for *On Liberty* (1859). I oppgaven undersøker jeg om denne bør leses kun som et tilfeldig sitat som Mill fant treffende eller som en anerkjennelse av intellektuell gjeld.

Hva argumenterer du for/mot i oppgaven?

Jeg argumenterer for to hypoteser.

Den første hypotesen er at *On Liberty*'s epigraf utvilsomt bør leses som en anerkjennelse av intellektuell gjeld. I argumentasjonen for dette søker jeg å vise hvordan Humboldt var avgjørende for at Mill skrev *On Liberty*, for hans utforming av verket og for hovedargumentet Mill presenterer om forholdet mellom politisk frihet og menneskelig dannelse. Jeg hevder at Humboldts innflytelse på Mill var omfattende. Ved å klargjøre denne innflytelseslinjen søker jeg videre å vise at Humboldt er en langt mer sentral skikkelse i moderne politisk idéhistorie generelt, og i liberalismens historie spesielt, enn hva som ofte tas for gitt. Jeg ønsker, med andre ord, å ta Humboldt inn i varmen.

Den andre hypotesen er at idéhistoriske innflytelsesstudier er verdifulle. Mange idéhistorikere er motstandere av innflytelsesstudier. I introduksjonskapitlet argumenterer jeg for at denne motstanden ikke er tilstrekkelig begrunnet, og jeg gir en metodisk skisse for hvordan idéhistoriske innflytelsesstudier bør gjennomføres. Resten av oppgaven er en anvendelse av denne metodikken.

Hvorfor bør andre lese oppgaven din?

Tre grunner: 1) Den gir et nytt perspektiv på Mill, og på romantikkens betydning for liberalismens utvikling; 2) den diskuterer fenomenet innflytelse i en viss dybde, noe som altfor sjelden gjøres og 3) den er i noen grad dagsaktuell: Oppgaven kan nemlig gi et hint om hvorfor Humboldt, hvis universitetsmodell UiO er bygget på, nok ville klart å styre sin begeistring for at Dannelsesutvalget nå bruker hans idealer som argument for å innføre flere obligatoriske fag. I Humboldts verden klinger «dannelse» og «obligatorisk» dårlig sammen, og både Humboldts eget verk og Mills *On Liberty* er omfattende forklaringer på hvorfor.

Hva er dine planer for fremtiden?

Jeg har søkt om et Ph.D.-stipend i filosofi ved UiO på et prosjekt innen metaetikk. Selv om idéhistorie er interessant, er det filosofi jeg brenner for. Mens jeg venter på svar på Ph.D.-søknaden tar jeg Praktisk-Pedagogisk Utdanning (PPU) med fagdidaktisk fordypning i historie og religion og etikk. I beste fall klarer jeg å karre meg inn i academia, i verste fall blir jeg lærer i den videregående skolen.